

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 105 394/98-2082
Signatura: bj5cs101.doc

Oblastní pracoviště č. 10
Okresní pracoviště Ústí nad Orlicí

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola/zařízení:	Základní škola Žamberk, ulice 28. října, okr. Ústí nad Orlicí Adresa: Žamberk, ul. 28. října 581, PSČ 564 01
Identifikátor ředitelství/IZO:	600 104 273/049 316 834
Ředitel(ka) školy/zařízení:	Mgr. Jaroslav Tajbr
Zřizovatel:	Město Žamberk
Příslušný školský úřad:	Školský úřad Ústí nad Orlicí
Termín inspekce:	16. a 17. prosinec 1998
Inspektoři:	Ivan Havlík
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozvrh školy, řád školy, třídní knihy, personální dokumentace, plán práce školy, hospitační záznamy, záznamy z pedagogických rad.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Prostorové podmínky dovolují škole využívat odbornou pracovnu přírodopisu a chemie a dvě jazykové učebny. Jedna z jazykových učeben byla vybudována zcela nově. Většina předmětů na druhém stupni je vyučována v polooborných učebnách, které jsou současně kmenovými třídami. Nutné přesuny žáků mezi učebnami jsou smysluplné. Vybavení učeben má výrazný podíl na kvalitě vyučování. Jsou zde umístěny technické audiovizuální prostředky, mapy, nástěnné obrazové přehledy učiva a doplňková literatura. Transparentní pomůcky kombinují obsah učiva s estetickým působením a často i s kultivovaným vtípem. Tím umožňují psychické uvolnění, pozitivní naladění a vytváření asociací pro vybavování zapamatovaného.

Stejný účinek dosahují i společné prostory školy. Jsou vyzdobeny pracemi místních výtvarníků a fotografií. Využívány jsou i žákovské práce. V době inspekce byla ve vestibulu školy umístěna kolektivní práce žáků, rozsáhlý Betlém.

K nadstandardní výbavě školy patří i vzdělávací centrum, které kombinuje knihovnu a multimediální výbavu osobního počítače.

Pro tělesnou výchovu využívá škola tělocvičny Sokola a gymnázia. Za příznivého počasí probíhá tělesná výchova na hřišti v parku nebo v parku samotném.

Pro praktické činnosti má škola k dispozici školní pozemek a cvičný byt, vybavený pro vaření a šití. Těmto podmínkám je přizpůsoben učební plán, který omezuje technické práce.

Vybavení učebnicemi odpovídá nabídce trhu a finančním možnostem školy. Při vyučování jsou kombinovány nové tituly s vyhovujícími staršími. Učitelé využívají i kombinaci několika učebnic v jedné hodině. Novými učebnicemi jsou postupně vybavovány zejména ročníky, které vstupují do přijatého vzdělávacího programu Základní škola.

Škola velmi efektivně používá systém polo odborných učeben. Jejich vybavení, často kombinující zakoupené pomůcky s pomůckami vytvořenými samotnými učiteli, umožňuje plnění zásady názornosti při vyučování, prodlouženou expozici učiva a činnostní učení žáků.

Využívání materiálně technických podmínek školy je nadprůměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Řád školy upravuje zásady a pravidla, jejichž dodržování má zajistit pořádek a bezpečnost žáků. Všechny formulace mají příkazový nebo zákazový charakter. Zákazová pasáž o průběhu přestávek je v rozporu se zjištěnou skutečností. Žáci v jejich průběhu přecházejí mezi polo odbornými učebnami. Tento pohyb má pozitivní vliv na hygienu duševní činnosti. Za příznivého počasí tráví žáci velké přestávky podobnými pozitivními pohybovými aktivitami na školním dvoře.

Šatny mají oddělenou znečišťovanou vstupní část od výstupní. Suterénní prostor je vylepšen barevnými nátěry ochranných sítí mezi jednotlivými odděleními. Tato zdánlivá maličkost svědčí o snaze školy zpříjemnit žákům prostředí.

Sociální zařízení bylo nedávno renovováno a má velmi dobrou hygienickou úroveň.

Renovována byla i část oken, zejména v průčelí školy. Tím se mimo jiné omezuje hlučnost a prašnost z frekventované ulice.

Žákovský nábytek je podle finančních možností postupně obměňován. V řadě tříd však přetrvávají lavice a židle nevyhovující rozměry (jednotná velikost) ani estetickým působením.

V budově školy je otevřena prodejna drobného občerstvení, včetně nápojů.

Rozvrh odpovídá počtem hodin i skladbou předmětů hygienickým i pedagogickým zásadám. V některých ohledech se však musí přizpůsobovat možnostem dopravy přespolních žáků, kterých má škola značný počet.

V průběhu hospitovaných hodin dbali vyučující různým způsobem na psychohygienu učení a relaxaci žáků. U mladších žáků by mohl být důraz na tyto postupy větší.

Výrazně nevyhovující jsou podlahy v některých třídách. Mezi starými zprohýbanými parketami a betonovými pruhy na místě bývalých stavebních příček jsou velké trhliny, ve kterých se drží prach a nečistoty s možnými původci alergií.

Proklamované zásady řádu školy i vlastní průběh vzdělávacího procesu napomáhají s malými, snadno odstranitelnými výjimkami uplatňování psychohygienických zásad. Působení prostředí je na dobré úrovni tam, kde stačí síly školy a jednotlivých pedagogů. Společné prostory školy i jednotlivé třídy jsou funkčně a esteticky upravovány tak, aby posilovaly motivační a aktivační úroveň a působily i na

emotivní stránku osobnosti žáků. Závady se objevují v místech, které budou vyžadovat vyšší finanční náklady, zejména ve stavu podlah a stavu žákovského nábytku.

Psychohygienické podmínky školy jsou průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Ve školním roce 1998/1999 působí ve škole 28 pedagogických pracovníků. Jedinému z nich chybí vzdělání odpovídající pedagogické způsobilosti. Někteří pedagogové vyučují na prvním i druhém stupni školy. Tato skutečnost neodpovídá v šesti případech podmínkám pedagogické způsobilosti, ale je v souladu s odbornou způsobilostí.

Odborná způsobilost učitelů na druhém stupni pokrývá naprostou většinu předmětů, kromě rodinné výchovy a praktických činností.

Způsobilost pedagogických pracovníků při vyučování v organizačních cílech školy:

	1. stupeň	2. stupeň	školní družina
Pedagogicky i odborně způsobilí	8	16	3
Pouze odborně způsobilí	6	0	0
Pedagogicky i odborně nezpůsobilí	1	0	0

Průměrný věk pedagogického sboru je 39 let.

Prognóza do nejbližších let nepočítá s výraznějšími změnami složení pedagogického sboru.

Personální struktura využívá danou způsobilost učitelů v aktuálních podmínkách školy. Je spíše nadprůměrná.

4 Plnění učebních osnov

Škola se ve školním roce 1998/1999 řídí třemi vzdělávacími programy.

Program	Třídy
č. 12 035/97-20 Obecná škola	1. - 5.
č. 16 847/96-2 Základní škola	6. - 8.
učební plán č. 18 730/91-20	9.

Týdenní počet hodin v jednotlivých ročnících:

Ročník	Počet hodin týdně	Ročník	Počet hodin týdně
1.	20	6.	27
2.	20	7.	28
3.	23	8.	30
4.	25	9.	30
5.	25		

Týdenní hodinové dotace odpovídají doporučením vzdělávacích programů.

Učební plány jednotlivých předmětů odpovídají osnovám vzdělávacích programů.

Při vyučování přírodopisu v 6. - 8. ročníku je využíván tematický plán, který odpovídá útlumovému učebnímu plánu č. 18 730/91-20. Důvodem bylo vybavení školy vhodnými učebnicemi v době rozhodování. Od letošního školního roku takovou úpravu připouští metodický pokyn MŠMT č. j. 25 018/98-22, ze dne 25. 8. 1998.

Záznamy v třídních knihách a přímé pozorování v hospitovaných hodinách svědčí o tom, že obsah i rozsah probíraného učiva je v souladu s osnovami.

Kvalitní nabídku žákům představují volitelné předměty. Žáci mají možnost volby z širší nabídky. V letošním školním roce jsou realizovány tyto volitelné předměty:

Ročník	Počet hodin pro žáka týdně	Předměty
7.	2	Informatika, Praktikum z biologie, Seminář ze zeměpisu, Sezónní sporty.
8.	2	Informatika, Konverzace v anglickém jazyce, Sezónní sporty.
9.	3	Praktikum z biologie, Praktikum z chemie, Cvičení z matematiky, Estetická výchova, Informatika, Seminář z českého jazyka, Seminář ze zeměpisu, Sezónní sporty.

Schválené učení dokumenty jsou přesně plněny. Plnění učebních osnov je vynikající.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Hospitace ve vyučovacích hodinách byly zaměřeny na naukové předměty s převahou teoretického učiva (Přírodopis, Dějepis, Zeměpis, Fyzika).

V hospitovaných hodinách byla zjištěna tato pozitivita:

- Činnosti učitele byly zaměřeny na využívání různých vyučovacích metod. Jejich použití odpovídalo plnění specifických cílů předmětů.
- Frontální vyučovací metody byly obohacovány individualizací. Při ní žáci zejména vyhledávali informace z textů nebo grafických znázornění.
- Žáci byli motivováni sdělením cíle a postupu hodiny. Motivační úlohu plnilo i zadávání studijních úkolů.
- U vyspělejších žáků byly využívány i zpracované referáty na danou problematiku. Vyučující zapojovala do následující diskuse i další žáky.
- Žáci byli vedeni k čtení s porozuměním a k oddělování podstatných informací od méně důležitých.
- Vyučování bylo názorné. Učitelé k tomu využívali grafických znázornění i reálných předmětů, především přírodnin.

- Při vyučování, zejména v hodině fyziky, byly používány prvky činnostního učení, především pokus a pozorování. Učitelkou pro tyto činnosti připravené záznamové listy šetřily čas a vedly žáky k logickému myšlení s řadou úrovní, od aplikace, po hodnotící soud.

Vyučování ve shlédnutých hodinách plnilo většinu specifických cílů jednotlivých předmětů. V jeho průběhu byly využívány efektivní vyučovací metody a postupy, jejichž cílem je aktivizovat žáky k autodidaktickým činnostem. Metody a postupy byly diferencovány podle věku žáků. Učitelé nebyli pouhým zdrojem informací, ale plnili i role organizátorů procesu a poradců.

Průběh vyučování ve zhlédnutých hodinách byl nadprůměrný.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Na vytváření podmínek pro kvalitní výsledky vyučování jsou zaměřeny základní dokumenty školy, plán práce a školní řád.

Plán práce ukládá zaměřit se na rozvoj tvůrčích schopností žáků, na nácvik vyhledávání informací, nácvik aktivního naslouchání a komunikace. Žáci mají být vedeni k důslednému dokončování práce a k její prezentaci. Osobnostní rozvoj žáků je směřován k uvědomělé kázni, toleranci, zodpovědnosti. Ve školním řádu se projevuje snaha o zamezení vulgarity, hrubosti, šikanování, ponižování a drogové závislosti.

Všechny tyto cíle byly v hospitovaných hodinách kultivovány. Negativním zjištěním je, že řada žáků nevyužívala možnosti, které jim vyučující vytvářeli. Projevovalo se to zejména pasivitou při řízeném rozhovoru a diskusi. Jednou z možností zvýšení aktivity žáků by mohlo být četnější hodnocení jednotlivců v průběhu vyučovací hodiny a používání sebehodnotících nástrojů. V nejlépe vedených hodinách se takové postupy objevovaly.

Dalším negativním zjištěním je velmi malá úroveň komunikačních dovedností řady žáků. Nedostatky se projevovaly především malým rozsahem slovní zásoby.

Škola sleduje výsledky svých žáků několika způsoby. Vedeny jsou přehledy klasifikace jednotlivců i tříd ve všech předmětech. Sledovány jsou výsledky přijímacího řízení na další stupeň školy. Z posledního absolventského ročníku bylo 31 žáků přijato do středních odborných škol, 22 žáků do středních odborných učilišť a 9 žáků na gymnázium. Čtyři žáci byli přijati na víceleté gymnázium.

V řadě předmětů jsou pro zjištění kvality výsledků vyučování používány i autorizované didaktické testy.

Žáci školy jsou připravováni na řadu soutěží, kde mohou prezentovat dosažené výsledky. Škola je úspěšná v lehkotletických soutěžích, v soutěžích sportovní gymnastiky, olympiádách z anglického jazyka, českého jazyka, přírodopisu i v literárních soutěžích. Velmi dobrých, na výstavách prezentovaných výsledků dosahují žáci ve výtvarné výchově. Nadstandardní jsou úspěchy pěveckého sboru.

Výsledky vyučování jsou na průměrné úrovni.

7 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Specifikem školy jsou široce založené další aktivity, které mají výrazný podíl na osobnostním rozvoji žáků.

Některé aktivity jsou jednorázové, realizované podle aktuální potřeby nebo spojené s významným datem. Každý rok tak probíhají aktivity ke Dni Země, sportovní dny nebo

lyžařské závody. K výročí 28. října byl připraven pestrý neformální program, který spojoval zábavné formy prověřování vědomostí, dramatizaci, diskuse o videoprojekci, tématicky založené hry nebo vyprávění o reáliích se vztahem ke vzniku státu přinesených z domova.

Další aktivity školy mají trvalejší charakter. Do této kategorie patří soustavná příprava dívek mažoretek, soustavná příprava ve sportovní gymnastice a vedení pěveckého sboru Viola.

Všechny další aktivity školy přispívají k pozitivní náplni volného času žáků a jsou tak nejlepší prevencí negativních projevů chování a jednání dětí a mládeže.

Další aktivity školy jsou vedeny příkladným, vynikajícím způsobem.

ZÁVĚRY

Škola využívá velmi dobře své materiálně technické podmínky. Jejich zlepšování není samoúčelné, ale směřuje ke zkvalitnění průběhu výchovně vzdělávacího procesu. Psychohygienické podmínky jsou na dobré úrovni. Zlepšení vyžadují podlahy a žakovský nábytek v některých třídách. Personální struktura je přiměřená, pedagogický sbor je stabilizovaný. Učební osnovy jsou plněny vynikajícím způsobem. Kvalita vyučování je nadprůměrná. Přístup řady žáků však postrádá nezbytnou vnitřní motivaci k sebevzdělávání. Škola se velmi výrazně podílí na rozvoji osobnosti žáků svými dalšími nadstandardními aktivitami.

Podmínky a průběh vzdělávání mají spíše nadprůměrnou úroveň.

Doporučení:

- Doplnit školní řád o práva žáků, především s ohledem na psychohygienu duševní činnosti a relaxaci.
- Hledat způsoby, jak využít informační centrum školy přímo ve vyučovacích hodinách nebo při individuální přípravě žáků na zadaný úkol.
- Zvýšit četnost hodnocení žáků v průběhu vyučovacích hodin a více využívat i sebehodnocení žáků.
- Informační schůzky s rodiči orientovat na vysvětlování důležitosti motivace žáků k sebevzdělávání.
- Upravit nevyhovující podlahy v některých třídách. Hledat zdroje pro obměnu žakovského nábytku.

razítko

Podpis inspektora:

Ivan Havlík, v. r.

V Ústí nad Orlicí dne 23. prosince 1998

Přílohy:

Inspekční zprávu jsem převzal(a) dne 5. ledna 1999

Podpis ředitele(ky) školy Mgr. Jaroslav Tajbr, v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	15. leden 1999	105 014/99-2082
Školský úřad:	15. leden 1999	Mgr. Kučík, v. r.
Rada školy:		

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
		Ředitel školy nemá k inspekční zprávě připomínky.